

HELSETILSYNET

tilsyn med barnevern, sosial- og helsetjenestene

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep

0030 OSLO

STATENS LIKESTILLINGS- OG
INKLUDERINGSDEPARTEMENTET
29/9-2011
2011/01407
-017

DERES REF: / YOUR REF:

VÅR REF: / OUR REF:
2011/779 | JAO

DATO: / DATE:
28. september 2011

Høring - forslag til revidert forskrift om barnets talsperson i saker som skal behandles i fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker

Statens helsetilsyn viser til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets brev av 26. mai 2011 hvor det blir bedt om høringsuttalelse på forslag til revidert forskrift om barnets talsperson i saker som skal behandles i fylkesnemnda for barnvern og sosiale saker. Høringsfristen er 1. oktober 2011.

Statens helsetilsyn vil innledningsvis bemerke at vi er positive til forslaget som helhet. Vi er opptatt av barnets rett til medvirkning i egen sak. Statens helsetilsyn har i sitt første landsomfattende tilsyn med den kommunale barneverntjenesten derfor blant annet valgt å se på om barnets rett til medvirkning i egen sak, er ivarettatt under saksbehandlingen i kommunen.

Vi har for øvrig følgende bemerkninger til forslagene i §§ 1, 2, 3, 5 og 6:

Til § 1

Barnets alder

Statens helsetilsyn slutter seg til forslaget som om å forskriftsfeste barnets alder slik at den er i samsvarer med FNs barnekonvensjon artikkel 12 og barnevernloven § 6-3.

Avgjørelser om bosted, fratakelse av foreldreansvar, flytting og begrensning av samvær med biologiske foreldre er inngripende for det enkelte barn. Det bør derfor ikke være gjenstand for tvil at retten til å gi uttrykk for sitt syn direkte for fylkesnemnda også skal gjelde fra barnet har fylt 7 år og for yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter. Samtalen må likevel tilrettelegges etter barnets alder og modenhet. Dette er derfor en viktig presisering slik det er foreslått i ny § 5 første ledd.

Statens helsetilsyn vil imidlertid i likhet med FNs barnelovkomité påpeke viktigheten av at bestemmelsen praktiseres på en måte som sikrer at særlig de små barna eller barn

som har vært utsatt for overgrep skjermes og beskyttes mot en tankeløs praktisering av bestemmelsen.

Kompetanse til å oppnevne talsperson

Det er opplyst i høringsnotatet at det har vært diskutert om store geografiske forskjeller på oppnevning av talsperson kan tyde på at det er ulike oppfatninger, rutiner og praktisering mellom nemndene. Det har derfor vært reist spørsmål om ordningen bør gjøres obligatorisk. Statens helsetilsyn ser at det er uheldig og en fare for rettsikkerheten dersom det utvikler seg ulike holdninger og syn i nemndene til oppnevning av talsperson generelt. Vi er likevel kommet til at nemndsleder bør ha det avgjørende ordet på bakgrunn av en individuell vurdering og støtter derfor departementets syn om at oppnevning av talsperson ikke bør gjøres obligatorisk.

Sakene er ofte komplekse og noen saker behandles flere ganger både i fylkesnemnda og domstolene. Dette bidrar til å skape mye uro og innebærer ofte store belastninger for det enkelte barnet. Det er derfor nødvendig med den fleksibiliteten som ligger i nemndslederens myndighet til å utvise skjønn i forhold til behovet for talsperson i den enkelte sak. At barnets alder skal fremgå av forskriften § 1 vil også kunne føre til at nemndas bruk av talsperson blir mer lik. Dersom det viser seg at variasjon i nemndenes bruk av talsperson har sammenheng med ulike holdninger generelt til spørsmålet må dette eventuelt løses på annen måte enn å gjøre ordningen obligatorisk.

Vi støtter også forslaget om at barnets syn skal tillegges stor vekt, og at det må respekteres dersom barnet ikke ønsker å få oppnevnt egen talsperson.

Til § 2

I forbindelse med landsomfattende tilsyn på barnevern for 2011 har vi allerede fått signaler fra flere fylkesmenn som tyder på at praktiseringen av bestemmelsen i barnevernloven § 6-3 varierer i kommunene. Vi er derfor enig i at barneverntjenesten så tidlig som mulig skal informere barnet om muligheten til å få oppnevnt talsperson. Dette vil forhåpentligvis kunne bidra til at barneverntjenestene blir ytterligere oppmerksom på barnets rett til medvirkning, ikke bare i fylkesnemnda, men generelt under hele saksforberedelsen.

Til § 3

I likhet med departementets forslag kan heller ikke Statens helsetilsyn se grunner til at rollen som talsperson skal profesjonaliseres ytterligere. Der saken tilsier at det er nødvendig med vurderinger ut over den som er foretatt av barneverntjenesten bør sakkyndig oppnevnes. Den som oppnevnes som talspersonen må ha nødvendig erfaring, være trygg i rollen og ha kunnskap om barn og kompetanse til å snakke med barn som befinner seg i en vanskelig og ofte kriselignende situasjon. At samtalen med barnet tilrettelegges etter barnets alder og modenhet slik det er foreslått i ny § 5 første ledd er også helt avgjørende.

Statens helsetilsyn støtter at det skal fremgå direkte av forskriften at andre tillitspersoner barnet kjenner som for eksempel en lærer, en ansatt i barnehagen eller tilsynsføreren i fosterhjemmet kan oppnevnes dersom barnet ikke ønsker å uttale seg til en talsperson på listen, men heller foretrekker en kjent person. Samtalesituasjonen med en kjent person kan også oppleves mindre formell og mer trygg. Det er viktig at

barnets rett til å uttale seg til andre formidles til barnet. Når talspersonen oppnevnes, må tidsrammen mellom oppnevningen og forhandlingsmøtet planlegges slik at blir praktisk mulig for barnet å få uttale seg til andre enn de som står oppført på listen når barnet ønsker det.

Til § 5

Statens helsetilsyn slutter seg til at forskriftsteksten endres slik at talspersonen ikke skal gi sin selvstendige vurdering av saken. Endringen innebærer at det ikke lengre er tvil om at talspersonens oppgave utelukkende er å framstille barnets syn på saken. De faktiske forholdene rundt selve samtalen med barnet, som for eksempel hvor samtalen foregikk, om barnet syn framkom, spontant, klart og tydelig eller usikkert og tvilende er derimot informasjon som kan ha betydning, og som talspersonen derfor bør kunne formidle.

Vi mener det er riktig at det i forskriftsteksten også presiseres at talspersonen skal forsikre seg om at barnet har forstått hva rollen som talsperson innebærer. Det er viktig at barnet informeres om at det har en rett men ikke en plikt til å uttale seg, og at det også er mulig å ombestemme seg. At barnet også gis rom for å kunne endre sitt standpunkt kan også ha betydning for om barnet vil uttale seg. Forskriftsfesting vil forhåpentligvis også bidra til at barnet ikke utsettes for uttidig press om å mene noe i saken, og heller ikke tro at det må mene noe.

Til § 6

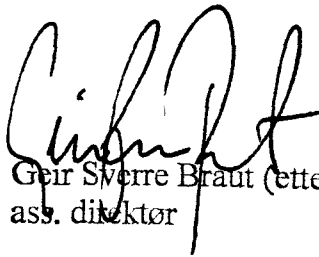
Departementet ber om at høringsinstansene uttaler seg særskilt om § 6 og i hvilken grad det skal forskriftsfestes at talspersonen gir en skriftlig rapport i tillegg til å møte som vitne i nemnda.

Statens helsetilsyn har forståelse for at det kan være hensiktsmessig å avkreve skriftlig rapport fra talspersonen. Partene får muligheten til å bli kjent med barnets syn i forkant av forhandlingsmøtet og kan forberede seg på det. En skriftlig rapport ivaretar derfor kontradiksjon. På den annen side vil en skriftlig rapport følge saken, og framstillingen vil være varierende og avhengig av hvordan den enkelte talspersonen evner å formidle seg skriftlig. Nyanser i barnets forklaring kan derfor lett bli borte i en rapport. Selv om den muntlige forklaring i nemnda kan sikre at barnets syn formidles slik barnet mente, er det likevel fare for at rapporten fører til at barnet vegrer seg for å uttale seg til talspersonen. Barnet kan dessuten risikere å utsettes for ytterligere press og økt lojalitetskonflikt ved at foreldre eller andre forsøker å påvirke barnet i en bestemt retning når rapporten blir kjent.

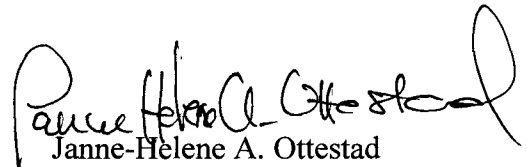
Statens helsetilsyn deler derfor departementets betenkeligheter om å forskriftsfeste kravet om å avgi en skriftlig rapport. Statens helsetilsyn mener derfor ikke bør forskriftsfestes at talspersonen skal avgi skriftlig rapport i tillegg til å møte i nemnda som vitne. Det bør være opp til den enkelte nemndsleder å ta særskilt standpunkt til om det skal utarbeidedes rapport der fylkesnemndslederen vurderer det som hensiktsmessig.

Ut over dette har Statens helsetilsyn ingen kommentarer

Med hilsen

Geir Sverre Braut (etter fullmakt)
ass. direktør

Janne-Helene A. Ottestad
seniorrådgiver

Saksbehandler: Janne-Helene A. Ottestad, tlf. 21 52 99 45